

Op zoek naar kamsalamanders in de Drijflanen

Sinds 2024 ben ik als RAVON-vrijwilliger voor het NEM Meetprogramma Amfibieën betrokken bij de aantalsmonitoring van kamsalamanders in de Drijflanen, een bijzonder stukje natuur aan de rand van Tilburg. Het is een kleinschalig maar rijk gebied, waar je tussen de bomen en het water een wereld ontdekt die voor velen verborgen blijft.

Elke monitoringronde is weer een klein avontuur: laarzen aan, fuiken mee, deze uitzetten bij schemerlicht, om de volgende ochtend vol verwachting deze op te vissen met het serene gezang van de vogels op de achtergrond. Wat begon als een persoonlijke fascinatie voor reptielen en amfibieën, is inmiddels uitgegroeid tot een waardevolle bijdrage aan het behoud van deze bijzondere diersoorten.

Mijn naam is Daan Appels, ik ben 33 jaar en werk als leerkracht in het basisonderwijs. Mijn fascinatie voor reptielen en amfibieën begon al vroeg. Waar veel kinderen opgroeien met een kat of een konijn, groeide ik op met pijlgifkikkers en hagedissen als huisdier. Ik herinner me nog hoe ik uren naar hun gedrag kon kijken, gefascineerd door hun kleuren, bewegingen en leefgewoonten. Later reisde ik naar het buitenland naar tropische regenwouden in bijvoorbeeld Costa Rica en Sumatra, Indonesië, op zoek naar bijzondere soorten om deze in hun natuurlijke leefomgeving te kunnen observeren. Die liefde is nooit verdwenen. Integendeel, het voelt nu als een logische stap om ook lokaal bij te dragen aan de bescherming van deze kwetsbare dieren.

Juist daarom is het zo mooi om actief te zijn in een gebied als de Drijflanen. Hier monitor ik de amfibieënpopulaties in twee plassen, de Buizerdpoel en de Leliepoel voor de locals onder ons, die verrassend rijk blijken aan leven. In het voorjaar van 2024 begon ik met de eerste tellingen hier.

Tel mee: Aantalsmonitoring kamsalamander

Lijkt het je leuk om mee te doen met het project aantalsmonitoring kamsalamander binnen het NEM Meetprogramma Amfibieën ga dan naar de RAVON-website voor meer informatie. Aanmelden voor 2026 is al mogelijk.

Meer informatie:

www.ravon.nl/Doe-mee/Tellen/Amfibieën/Kamsalamander

De resultaten waren direct veelbelovend: tal van kleine watersalamanders en een verrassend hoog aantal kamsalamanders. Ook in 2025 werden deze aantallen bevestigd. Dat een soort als de kamsalamander, die in veel gebieden onder druk staat, zich hier zo goed weet te handhaven, is hoopgevend.

Tot mijn verbazing ving ik in beide plassen ook meerdere vinpootsalamanders. Die laatste soort is vrij zeldzaam in deze omgeving, wat hun aanwezigheid extra bijzonder maakt. Toch baart één waarneming me zorgen: een aanzienlijk aantal vinpootsalamanders vertoont tekenen van een mogelijke schimmelinfectie. Op hun huid zie ik vaak witte bultjes, verspreid over het hele lichaam. Dit gaat om een infectie met *Amphibiothecum*, een ziekteverwekkende eencellige, waarvan de impact op wilde amfibieënpopulaties nog grotendeels onbekend is. Deze bevindingen worden uiteraard gemeld, want het behoud van deze kwetsbare soorten vraagt om nauwkeurige en alerte monitoring. Het bijzondere hiervan is dat het hier enkel de vinpootsalamanders betrof, de bultjes waren niet zichtbaar bij de andere soorten.

Wat dit werk extra bijzonder maakt, is dat ik het regelmatig kan delen met mijn driejarige dochter. Ze gaat regelmatig met

me mee het veld in, nieuwsgierig en vol verwondering als we de fuiken ophalen en ik de salamanders in een cuvet overplaats om ze voorzichtig te kunnen bekijken. Ze leert al spelenderwijs hoe bijzonder en kwetsbaar deze dieren zijn en het is prachtig om te zien hoe haar interesse groeit. En wie weet plant het zaadje zich

ook bij haar al vroeg. Zo probeer ik als vader bij te dragen aan bewustwording en liefde voor natuur. Wat mij drijft, is niet alleen de passie voor deze prachtige dieren, maar ook de overtuiging dat natuurbehoud begint met betrokkenheid. Als leerkracht hoop ik kinderen niet alleen kennis mee te geven, maar ook liefde en respect voor de natuur. Door zelf het veld in te gaan, hoop ik niet alleen data te verzamelen, maar ook een voorbeeld te zijn voor kinderen en volwassenen: dat je zelf een verschil kunt maken, gewoon in je eigen regio.

De magie van een salamander die zich beweegt door het water of het moment waarop je door de cuvet naar de fijne tekening van hun huid kijkt – dat blijft bijzonder. Voor iedereen met een hart voor amfibieën is vrijwilligerswerk bij RAVON dan ook een aanrader. Niet alleen om bij te dragen aan het behoud van soorten, maar ook om zelf steeds weer verrast te worden door wat de natuur te bieden heeft. Lijkt het je leuk om een keer mee het veld in te gaan, schroom dan niet om contact op te nemen!

Tekst en foto's: Daan Appels

Poelkikker en vinpootsalamander dood in fuik

Als RAVON-vrijwilliger doe ik onder andere mee aan de kamsalamandermonitoring in de Oeffelter Meent. Daarnaast doe ik onderzoek naar amfibieën in ons eigen werkgebied van IVN Maas en Niers door middel van zelf aangeschafte fuikjes.

Op 15 mei jl. ging ik in de ochtend de fuikjes controleren die ik de avond ervoor had uitgezet in heideterrein Het Quin in Afferden. Bij het lichten van een fuik viel me meteen een dode kikker op. Vreemd, want ik had de fuik netjes gedeeltelijk boven water geplaatst. De andere kikkers in de fuik waren allemaal in leven. Natuurlijk komen er in een fuik vaker prooi en predator bij elkaar, maar toch zie ik niet vaak sporen van predatie. Deze keer dus wel. Bij nader onderzoek bleek een vinpootsalamander toch een maatje te groot voor de poelkikker en was deze daardoor gestikt. Beiden hebben dit niet overleefd.

John Toonen

(Foto: John Toonen)

